

Katarzyna Gruszko

Polityka USA wobec wschodnioazjatyckiego multilateralizmu

Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego 3, 198-204

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Polityka USA wobec wschodnioazjatyckiego multilateralizmu

Amerykańska polityka wobec Azji Wschodniej nacechowana jest pragmatyzmem i była realizowana w trzech etapach. Pierwszy zakładał budowę skierowanego przeciwko ZSRR i ChRL szerokiego sojuszu obronnego (SEATO, ANZUS). Drugi etap, był konsekwencją wojny w Wietnamie i sprowadzał się do udzielania pomocy niekomunistycznym krajom Azji Południowo-Wschodniej. Era globalizacji zapoczątkowała trzeci etap tej polityki, która w dużej mierze koncentruje się na kwestiach gospodarczych (ograniczenie poziomu niekorzystnego bilansu handlowego) oraz bezpieczeństwa (zagrożenie terroryzmem i funkcjonowanie państw upadłych). Jednakże zasadnicza aktywność Stanów Zjednoczonych sprowadza się do przeciwdziałania ograniczeniu hegemonistycznej pozycji USA jako konsekwencji mocarstwowych ambicji państw regionu. Jedną z form tych działań jest przebudowa systemu politycznego regionu, poprzez rozbudowę i zwiększenie znaczenia regionalnych organizacji gospodarczych. Nie oznacza to jednak zarzucenia przez USA roli kontaktów bilateralnych, zwłaszcza z najsilniejszymi państwami Azji Wschodniej.

Zarówno w przeszłości, jak i dzisiaj Stany Zjednoczone szukają sposobów realizowania swoich interesów w Azji Wschodniej. Jedną z cech polityki zagranicznej USA jest wykorzystywanie istniejących już organizacji i instytucji międzynarodowych bądź powoływanie do życia nowych, które będą skutecznym narzędziem do osiągania celów politycznych, militarych i gospodarczych. W zależności od aktualnych uwarunkowań na świecie Stany Zjednoczone w różnym stopniu odwołują się do współpracy multilateralnej. W odniesieniu do regionu Azji Wschodniej Amerykanie próbowali od zawsze aktywnie realizować swoją politykę. Na płaszczyźnie polityczno-militarych z ich inicjatywy powstał system bezpieczeństwa w regionie, w tym dwie organizacje o charakterze sojuszniczym: SEATO i ANZUS. Popierali oni także inicjatywy o charakterze gospodarczym, jak ASEAN i APEC, które stanowiły również dla nich forum rozwiązywania problemów politycznych. W zależności od zmieniających się uwarunkowań na świecie polityka USA wobec wschodnioazjatyckiego multilateralizmu zmieniała się w czasie – inaczej była prowadzona w początkowej fazie konfrontacji zimnowojennej, inaczej od lat 60., kiedy zmienił się stosunek wobec znaczenia Chin w regionie, a jeszcze inaczej po rozpadzie Związku Radzieckiego, kiedy stoją one w obliczu wyłaniania się nowego ładu światowego. Należy sobie zadać pytanie, w jakim stopniu i w jaki sposób Stany Zjednoczone korzystały ze współpracy multilateralnej w regionie Azji Wschodniej na każdym z wymienionych etapów.

Od momentu kiedy Amerykanie po raz pierwszy dotarli do wschodniego wybrzeża Azji w 1838 roku, region wschodnioazjatycki zajmuje szczególną pozycję w polityce za-

granicznej Stanów Zjednoczonych¹. Jeszcze w Doktrynie Mahana, który argumentował konieczność tworzenia amerykańskiego mocarstwa morskiego, można znaleźć przyczyny zaangażowania się USA w sprawy azjatyckie. Mahan twierdził, że równowaga sił na świecie zależy od sytuacji w Eurazji, a zatem Stany Zjednoczone powinny wzmacniać tam swą obecność ze względów politycznych. W warunkach pokoju natomiast takie zaangażowanie może przynieść temu państwu wymierne korzyści, wynikające z rozwoju handlu oraz szerzenia wartości zachodnich i amerykańskiego stylu życia². Bardzo szybko okazało się, że chłonne azjatyckie rynki zbytu są niezwykle atrakcyjne dla Amerykanów. Jednak aby realizować swoje interesy gospodarcze w tym regionie, należy zapewnić bezpieczeństwo polityczne oraz militarne – dlatego też polityka Stanów Zjednoczonych działa na rzecz stabilizacji, głównie poprzez wzmacnianie demokracji i inspirowanie działania takich instytucji, które stwarzałyby warunki do efektywnej i przejrzystej współpracy³. Najdobitniej swoją obecność w regionie Stany Zjednoczone zaznaczyły, organizując Konferencję w Waszyngtonie w 1921 roku, podczas której ustalone zostały zasady współdziałania mocarstw w regionie Azji i Pacyfiku oraz zaakceptowano politykę „otwartych drzwi”⁴.

Po II wojnie światowej można było zauważyć pewne wysiłki Stanów Zjednoczonych na rzecz ustabilizowania sytuacji w regionie i zaznaczenia tam swojej obecności. Ze względu na wciąż istniejące powiązania postkolonialne USA nie mogły pozwolić sobie na działanie unilateralne, musiały współpracować z takimi państwami jak Wielka Brytania. Przejawem takiej polityki stał się udział USA w tzw. Planie Colombo, planie pomocy finansowej dla byłych kolonii brytyjskich. W 1950 r. w Cejlonie na spotkaniu państw Wspólnoty Brytyjskiej zdecydowano o konieczności stworzenia takiej płaszczyzny współpracy dla państw azjatyckich, która w przyszłości da możliwość współdziałania i zmniejszania różnicowania między nimi, zwłaszcza na płaszczyźnie gospodarczej. W skład nowej instytucji powołanej do życia w 1951 r. weszło 25 państw. Ze względu na ideę przyświecającą przedsięwzięciu plan ten często jest porównywany z Planem Marshalla dla Europy. Jednak ze względów organizacyjnych istnieje kilka różnic między nimi, zwłaszcza z punktu widzenia polityki zagranicznej USA. Nie powołano w tym wypadku odrębnej organizacji, mającej na celu zarządzanie środkami pomocowymi oraz mającej być trzonem integracyjnym, jakim w Europie była OEEC. Ponadto pomoc była udzielana nie tylko przez USA⁵.

Epoka zimnowojenna i związany z nią dwubiegunowy podział świata, a dodatkowo jeszcze „utrata Chin” w 1949 r., spowodowały konieczność zredefiniowania polityki zagranicznej USA w Azji. Szczególnie ważny okazał się region Azji Południowo-Wschodniej. Przyczyn tego było kilka. Stany Zjednoczone obawiały się, że w wyniku procesu dekoloniza-

¹ Vevier Charles, *American Continentalism*, [w:] Hollingsworth Rogers, J. (ed.), *American Expansion in the Late Nineteenth Century, Colonialist or Anticolonialist?*, Malabar, Florida: Robert E. Krieger Publishing Company, 1983, s. 19.

² Rostow W.W., *The United States and the Regional Organization of Asia and the Pacific: 1965–1985, Ideas and Actions Series*, No. 6, Austin: University of Texas Press, 1987, s. 148.

³ Lagon Mark P., *Leader among Democratic Allies: America's Agenda in Asia*, (w:) W. Bruce Weinrod, Paula J. Dobriansky (ed.), *U.S. International Leadership in the 21st Century*, Virginia: The Potomac Foundation McLean, 2000, s. 31.

⁴ Brogan Hugh, *Historia Stanów Zjednoczonych Ameryk*, Zakład Naukowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 2004, s. 544.

⁵ Rostow W.W., *The United States...*, *op. cit.*, s. 21–22.

cji może w tym miejscu na mapie świata powstać „próżnia” polityczna, którą zdecyduje się zagospodarować któreś obce mocarstwo. Ze względu na położenie geograficzne jest to obszar bardzo atrakcyjny – znajdują się tam cieśniny oddzielające Ocean Indyjski i Morze Południowochińskie, którymi przebiegają ważne szlaki handlowe. W okresie zimnowojennym dołączył tutaj element doktryny powstrzymywania – należało według Amerykanów ochronić ten region przed zagrożeniem komunistycznym⁶. Z tych przyczyn w USA zdecydowano się na utworzenie organizacji bezpieczeństwa w regionie. SEATO (*Southeast Asian Treaty Organization*) powstała we wrześniu 1954 r. z inicjatywy Stanów Zjednoczonych jako kolejny sojusz na wzór już istniejących Paktu z Rio i NATO. W założeniach miała ona być gwarantem bezpieczeństwa państw Azji Południowo-Wschodniej, a przede wszystkim chodziło o Wietnam, Kambodżę i Laos, czyli te, które były najbardziej zagrożone dominacją komunistyczną. W skład paktu weszły USA, Wielka Brytania, Francja, Australia, Nowa Zelandia, Tajlandia, Filipiny oraz Pakistan. Indie, Indonezja i Birma, czyli najważniejsze państwa tego regionu, nie przystąpiły do paktu. Jak już wcześniej wspomniano, SEATO miał być kolejnym elementem systemu sojuszy bezpieczeństwa regionalnego z jedną jednak różnicą. W tym regionie USA zamierzali stworzyć sobie możliwość przeprowadzenia legalnej interwencji w ramach organizacji⁷. Gwarancję bezpieczeństwa otrzymały również trzy byłe kolonie francuskie, nienależące do SEATO – Południowy Wietnam, Laos i Kambodża. Zatem pakt ten miał być gwarantem bezpieczeństwa dla dla pięciu państw Azji Południowo-Wschodniej, a w jego skład weszło również sześć państw spoza regionu, których zadaniem było chronienie pozostałych⁸. Mimo to omawiana organizacja sojusznicza nie spełniła postawionych przed nią celów. Można spotkać nawet tak skrajne opinie, jak „obecnie SEATO jest martwe, a właściwie nigdy nie funkcjonowało”⁹.

Jednak SEATO nie było pierwszym sojuszem obronnym powołanym z inicjatywy Amerykanów w regionie Azji i Pacyfiku. Jeszcze w 1951 r. powstał ANZUS w którego skład weszły USA, Australia i Nowa Zelandia. Dla pierwszego sygnatariusza organizacja ta miała być kolejnym elementem systemu sojuszy na świecie, natomiast dla dwóch pozostałych ochroną przed ewentualnym zagrożeniem ze strony Japonii. Członkowie ANZUS weszli w skład powołanego później SEATO¹⁰.

Podsumowując, Stany Zjednoczone inicjując umowy sojusznicze w Azji, skoncentrowały się na budowaniu bardziej „rozproszonego” systemu bezpieczeństwa, który składa się z serii bilateralnych i multilateralnych układów, w których stroną jest USA oraz pojedyncze państwo, bądź mniejsze ugrupowanie państw. Owocem takiej polityki jest powstałe jeszcze w 1951 r. ANZUS połączone traktatem pokojowym z Japonią, traktat o bezpieczeństwie z Japonią (zrewidowany w 1960 r.), traktaty obronne z Koreą Południową z 1953 r. i Tajwanem z 1954 r., umowy z Tajlandią, Pakistanem, Iranem, Turcją które miały na celu zaktywizowanie SEATO i CENTO. Zatem proces budowania systemu bezpieczeństwa w Azji był

⁶ *Ibidem...*, s. 28.

⁷ Cohen Warren I., *The Cambridge History of American Foreign Relations, Volume IV, America in the Age of Soviet Power, 1945-1991*, Cambridge: Cambridge University Press, 1993, s. 96.

⁸ Rostow W.W., *The United States...*, op. cit., s. 23.

⁹ Cyr Arthur I., *After the Cold War, American Foreign Policy, Europe and Asia*, Houndmills (i in.): Macmillan Press, 2000, s. 16.

¹⁰ Michałek K., *Amerykańskie stulecie. Historia Stanów Zjednoczonych Ameryki 1900-2001*, Mada, Warszawa 2004, s. 333.

procesem długotrwałym, skomplikowanym i przebiegał odmiennie od tych w Europie czy Ameryce Łacińskiej¹¹.

Zmiana w azjatyckiej polityce Stanów Zjednoczonych nastąpił w latach sześćdziesiątych, a jej przejawem było ogłoszenie Doktryny Nixona. Przedstawiona przez prezydenta USA na wyspie Guam w 1969 r. mówiła, że Stany Zjednoczone w razie agresji na Japonię i państwa Azji Południowo-Wschodniej gwarantują ich obronę siłami atomowymi, lotniczymi i morskimi, natomiast nie będą się angażować w działania lądowe. Taki obowiązek powinny przejąć siły państw regionu i aktywnie współdziałać ze Stanami Zjednoczonymi na rzecz zapewnienia pokoju¹². Kolejnym ważnym wydarzeniem dla polityki zagranicznej Stanów Zjednoczonych w Azji było przemówienie prezydenta Johnsona „Pokój bez Podboju” (*Peace without Conquest*) wygłoszone na Uniwersytecie Johna Hopkinsa 7 kwietnia 1965 r. Pomimo że jeszcze przed tym wydarzeniem Amerykanie kładli nacisk na rozwój systemu organizacji międzynarodowych i współpracę gospodarczą w regionie, przemówienie to stanowiło swoisty przełom w polityce zagranicznej tego mocarstwa¹³. Stany Zjednoczone miały od tej pory pełnić rolę inicjatora rozwoju organizacji regionalnych, choć pomoc miała mieć miejsce jedynie w okresie przejściowym. Przemówienie to spotkało się z krytycznym przyjęciem w Stanach Zjednoczonych ze względu na wojnę w Wietnamie¹⁴. W odpowiedzi na to wysuwano argumenty, że wojna ta jest jedynie etapem przejściowym i należy czynić wysiłki na rzecz „usamodzielnienia” się państw azjatyckich oraz pomóc im w budowaniu struktur współpracy. Jak podkreślał prezydent Johnson, łączenie się w organizacje pozwoli im na samodecydowanie o swojej przyszłości¹⁵.

Postawa prezydenta Johnsona wobec integracji gospodarczej państw azjatyckich widoczna była już w momencie powoływania Azjatyckiego Banku Rozwoju (*Asian Development Bank*). Oficjalnie wysiłki na rzecz utworzenia tego banku rozpoczęto jeszcze w 1963 r. na forum ONZ, w ramach Komisji Ekonomicznej Narodów Zjednoczonych ds. Azji i Dalekiego Wschodu, i były z początku krytycznie przyjęte przez Stany Zjednoczone. Argumentowano, że po pierwsze, byłoby to zbyt duże obciążenie finansowe dla budżetu USA, a po drugie, kwestionowano wielostronną formę udzielania pomocy. W przeciwieństwie do pomocy jednostronnej wpływ na rozdysponowanie środków jest w tym wypadku mniejszy. Jednak jeszcze w marcu 1965 r. Stany Zjednoczone ogłosiły, że na współpracę z ADB się zgadzają, choć nie na zasadzie członkostwa. Na tę decyzję wpłynął kryzys w Azji Południowo-Wschodniej oraz postawa prezydenta Johnsona. Taka polityka Stanów Zjednoczonych posłużyła jako swoisty katalizator dla przemian w Azji¹⁶.

Jak już wcześniej wspomniano, Azja Południowo-Wschodnia stanowiła przedmiot zainteresowania dla Stanów Zjednoczonych również ze względów gospodarczych. Po wojnie wietnamskiej obecność amerykańskiego mocarstwa w regionie nie zmalała, pozostała tam grupa państw niezależnych od wpływów komunistycznych, które zapoczątkowały procesy

¹¹ Berton Peter, *Direction and Analysis of U.S. Foreign Policy*, (w:) Hsiung James C., Chai Winberg (ed.), *Asia and U.S. Foreign Policy*, New York: Praeger Publishers, 1981, s. 9.

¹² Michałek K., *Amerykańskie stulecie...*, s. 482.

¹³ Rostow W. W., *The United States...*, s. 3.

¹⁴ *Ibidem...*, s. 12.

¹⁵ *Ibidem...*, s. 26.

¹⁶ *Ibidem...*, s. 8.

integracyjne powołując ASEAN¹⁷. Stowarzyszenie Państw Azji Południowo-Wschodniej powstało w 1967 r. zastępując istniejącą od sześciu lat ASA (*Association of Southeast Asia*). ASA miała być płaszczyzną współpracy na wielu płaszczyznach w warunkach nowej postkolonialnej rzeczywistości, choć u podstaw jej powstania leżały również względy bezpieczeństwa – zagrożenie zalewem komunizmu, paraliż SEATO, niepewność i niekonsekwentna polityka Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Francji¹⁸. ASEAN kontynuował tę działalność i aż do lat 90. stanowił przede wszystkim płaszczyznę współpracy politycznej. Również Amerykanie postrzegali ASEAN jako formę współpracy przede wszystkim w zakresie bezpieczeństwa, zwłaszcza po 1975 r., kiedy część Indochin znalazła się pod wpływami komunistycznymi. 7 grudnia 1975 r. prezydent Ford w przemówieniu z okazji 34. rocznicy ataku na Pearl Harbour gwarantował pozostałym, niekomunistycznym państwom regionu, że pozostaną objęte Nową Doktryną Pacyfiku. Nie zadowolono to państw azjatyckich, gdyż nie uzyskiwały one jasnych deklaracji USA wobec takich ewentualnych zagrożeń, jak np. agresja Wietnamu Północnego na Tajlandię¹⁹. Przeobrażenie ASEAN-u nastąpiło w ostatniej dekadzie XX wieku, kiedy sytuacja międzynarodowa, a zwłaszcza gospodarcza, „wymusiła” ściślejszą współpracę. Zakończenie zimnej wojny, rozpad Związku Radzieckiego, normalizacja sytuacji w Indochinach spowodowały koniec zagrożenia komunistycznego. Procesy regionalizacji na świecie oraz powstawanie i przeobrażanie się ugrupowań integracyjnych, zwłaszcza tych o charakterze gospodarczym, a także wzrost konkurencyjności w gospodarce światowej uświadomiły konieczność przemian. Ponadto zmiany dokonywały się wśród samych państw członkowskich ASEAN-u. Industrializacja państw najbardziej zacofanych spowodowała wzrost potencjału w całym regionie²⁰. Paradoksalnie również kryzys finansowy w latach 1997–1998 spowodował dalsze zacieśnianie współpracy. Japonia wystąpiła nawet z propozycją utworzenia Azjatyckiego Funduszu Walutowego, ale Stany Zjednoczone zablokowały tę inicjatywę. Konieczność wyjścia z zapaści gospodarczej zaowocowała powstaniem ASEAN +3 – forum współpracy państw ugrupowania integracyjnego z Chinami, Japonią i Koreą Południową²¹.

Inicjatywy integracyjne w regionie Azji Wschodniej, postępująca liberalizacja w gospodarce światowej oraz wyzwania związane z wyłanianiem się pozimnowojennego Nowego Ładu na świecie (aktywność Chin w regionie) zmusiły Stany Zjednoczone do podjęcia prób inicjowania w regionie przedsięwzięć o charakterze gospodarczym. Powołanie do życia NAFTA (*North Free Trade Agreement*) miało w założeniu zaowocować w przyszłości przystąpieniem do umowy państw azjatyckich. Praktyka pokazała, że takie rozwiązanie jest trudne do zrealizowania ze względu na dużą liczbę państw, które nie mogły jednocześnie przystąpić do NAFTA. Rozwiązaniem okazał się istniejący od 1989 r. APEC (*Asia-Pacific Economic Cooperation*). W 1993 r. USA zorganizowały w Seattle spotkanie na szczycie przywódców państw należących do APEC: Australii, Brunei, Chile, Chin, Hongkongu,

¹⁷ Cohen Warren I., *The Cambridge History...*, op. cit., s. 179.

¹⁸ Rostow W.W., *The United States...*, op. cit., s. 15.

¹⁹ *Ibidem...*, s. 89.

²⁰ Haliżak E., *Stosunki międzynarodowe w regionie Azji i Pacyfiku*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 1999, s. 282–283.

²¹ Kozłowski P., *Szczyt Azji Wschodniej – nowe ugrupowanie integracyjne?*, „Sprawy Międzynarodowe” nr 4/2006, s. 63.

Filipin, Malezji, Meksyku, Kanady, Indonezji, Papui-Nowej Gwinei, Peru, Nowej Zelandii, Rosji, Tajlandii, Tajwanu, Singapuru, Wietnamu, Korei Południowej, Japonii i Stanów Zjednoczonych. Obecnie APEC jest najważniejszą organizacją służącą oddziaływaniu Stanów Zjednoczonych na region Azji Wschodniej. Przede wszystkim na płaszczyźnie gospodarczej, poprzez proces liberalizacji handlu otwiera ona dostęp amerykańskim towarom i inwestycjom na rynki azjatyckie oraz „neutralizuje” podobne inicjatywy w regionie wschodnioazjatyckim (bez udziału USA). W kwestiach politycznych jest jedyną płaszczyzną współpracy, w której skład wchodzi Chiny i Tajwan, co umożliwia dialog. Ponadto stanowi pomost pomiędzy Ameryką Północną a Azją Wschodnią, przez co podkreśla obecność i rolę Stanów Zjednoczonych w regionie Azji i Pacyfiku²².

Jednak dominująca pozycja Stanów Zjednoczonych w APEC powoduje także negatywne skutki. Państwa azjatyckie obawiają się, że polityka USA dąży do zdominowania przez nie regionu. Akceptują one z jednej strony aktywność w Azji, z drugiej zaś silnie strzegą suwerenności i prawa do samodecydowania, co blokuje zacieśnianie współpracy. Efektem takiej ambiwalentnej postawy jest fakt, że współpraca w ramach APEC zdominowana jest dotychczas przez dwustronne relacje najsilniejszych państw²³. Kolejną przeszkodą w rozwoju APEC są nieporozumienia oraz dysproporcje w wymianie handlowej USA z Chinami i Japonią²⁴. Wszystkie te czynniki powodują, że mimo posiadanego potencjału państwa APEC nie potrafią zbudować silnej struktury organizacyjnej i systemu instytucjonalnego na wzór Unii Europejskiej²⁵.

Analizując zmiany w polityce USA wobec wschodnioazjatyckiego multilateralizmu, można zauważyć kilka etapów. Pierwszy etap to okres od momentu zapadnięcia żelaznej kurtyny do lat 60. W tym czasie Amerykanie upatrując zagrożenia ze strony Chin i Związku Radzieckiego, zarówno na poziomie regionalnym, jak i globalnym, inicjowali powstawanie sojuszy obronnych o nastawieniu antykomunistycznym. Zarówno SEATO, jak i ANZUS miały stać się ważnym elementem polityki powstrzymywania.

Rozpoczęcie drugiego etapu ma związek z wojną w Wietnamie i jej konsekwencjami dla Azji Południowo-Wschodniej, a także ze zmianą w postrzeganiu Chin. Przejęcie Indochin przez komunistów oznaczało konieczność udzielenia pomocy i wspierania niekomunistycznych państw Azji Południowo-Wschodniej. Stąd wsparcie dla Azjatyckiego Banku Rozwoju oraz ciepłe przyjęcie regionalnej inicjatywy integracyjnej w postaci ASEAN'u. Ocieplenie stosunków amerykańsko-chińskich wymagało zweryfikowania dotychczasowej polityki wschodnioazjatyckiej, również w odniesieniu do organizacji w regionie. Wpływy chińskie od tego momentu nie były równoznaczne z wpływami komunistycznymi.

Ostatni, obecny etap ma związek z przemianami, które dokonały się w świecie po zakończeniu konfrontacji zimnowojennej. Globalizacja, liberalizacja handlu, wzrost konkurencyjności na rynkach światowych, niekorzystny bilans handlowy USA, zwłaszcza w stosunku do Japonii, to ekonomiczne wyznaczniki aktualnych przemian. Na gruncie politycznym hegemonia Stanów Zjednoczonych w świecie, wyłanianie się mocarstw konkurencyjnych dla USA, zagrożenie terroryzmem i aktywność państw upadłych, jak Korea Północna,

²² Haliżak E., *Stosunki międzynarodowe...*, s. 142–143.

²³ Kissinger Henry, *Diplomacy*, New York (i in.): Simon & Schuster Inc., 1994, s. 828.

²⁴ Cyr Arthur I., *After the Cold War...*, *op. cit.*, s. 82.

²⁵ *Ibidem...*, s. 17.

wyznaczają nowe cele amerykańskiej polityki zagranicznej. Jednym z narzędzi realizowania tych celów są między innymi organizacje wielostronne w regionie. Stany Zjednoczone wykorzystują organizacje o charakterze gospodarczym dla realizowania celów politycznych, choć i tak we wzajemnych relacjach przeważają stosunki dwustronne, zwłaszcza z najsilniejszymi państwami Azji Wschodniej.

Summary

American policy towards East Asia is pragmatic and this has been accomplished in three stages. The first stage intended to create the wide defense alliance (SEATO, ANZUS) against the USSR and the People's Republic of China. The second stage was the result of the Vietnam War and concerned the help for non-communist countries of the South-East Asia. The globalization era has triggered the third stage of this policy concentrating mostly on economic issues (diminishing the disadvantageous trade balance) and security (the thread of terrorism and the functioning of defeated countries). However, the USA seems to be the most active in countering these restrictions, as a result of the aspirations of other countries to become world powers, against its hegemonic position. One of its activities is the rebuilding of the regional political system by enlarging and making more meaningful regional economic organizations. The USA, however, does not abandon the bilateral contacts with the most influential countries of East Asia.